

TOELICHTING OP DE WIJZIGINGEN IN DE NORMEN TEN GEVOLGE VAN DE GEWIJZIGDE CATEGORIE-INDELING

I. Introductie

Het doel van de Erkenningregeling Goede Doelen is het borgen van het vertrouwen dat goede doelen genieten, zowel van donateurs en andere gevers als van de samenleving in bredere zin. Om dit vertrouwen te borgen en te versterken, zijn normen vastgesteld waaraan goede doelen moeten voldoen. Deze normen zijn vastgelegd in de Erkenningregeling Goede Doelen.

In 2021 heeft een evaluatie van de Erkenningregeling plaatsgevonden. Daaruit bleek dat de betekenis van de regeling breed wordt gewaardeerd. Uit de evaluatie bleek echter ook dat de begrenzing tussen de categorieën – gebaseerd op (enkel) baten - tekortkomingen vertoont en daardoor beperkt draagvlak heeft. Het CBF heeft vervolgens onderzocht hoe een beter passende indeling kon worden ontworpen waarbij ook naar medebepalende factoren als aantal medewerkers en balanstotaal is gekeken. Dit heeft geleid tot een verschuiving van de grenzen om tot betere “typologieën” te komen: groepen organisaties in een bepaalde categorie hebben nu min of meer vergelijkbare kenmerken en zijn daarmee homogener, waardoor zij beter kunnen voldoen aan voor die categorie passende normen.

De goede doelen zijn per 1 januari 2025 ingedeeld in de categorieën A tot en met E, met oplopende omvang en complexiteit. Over de wijziging van de categorie-indeling vonden in maart 2024 uitgebreide informatiesessies plaats, waaruit breed draagvlak voor de herindeling bleek. Voor een groot aantal organisaties betekent deze wijziging dat zij in een andere categorie vallen. Daarom is opnieuw gekeken welke normen passend zijn bij de kenmerken van de organisaties in de groep waartoe zij dan behoren. Het resultaat daarvan ligt nu ter consultatie voor.

Van de gelegenheid is tevens gebruik gemaakt om op een aantal punten de normen te actualiseren respectievelijk beter te redigeren. De belangrijkste wijzigingen worden hierna verder toegelicht.

Schematisch zijn de nieuwe categorieën als volgt weer te geven, waarbij de categoriegrenzen de baten betreffen:

Categoriegrenzen			Kenmerken per categorie	
	Ondergrens	Bovengrens	Personeelsomvang	Balanstotaal
A		€ 50.000	Vrijwel nooit personeel in dienst	Meestal tot € 200.000
B	€ 50.000	€ 200.000	80% geen; 20% tot 2 fte	Meestal tot € 500.000
C	€ 200.000	€ 1.000.000	40% geen; 60% meestal 1-10 fte	Meestal tot € 1.000.000
D	€ 1.000.000	€ 7.500.000	Meestal 5-30 fte	Meestal tot € 15.000.000
E	€ 7.500.000		Meestal meer dan 20 fte	Meestal tot € 50.000.000

II. Wat is gewijzigd?

Samengevat gaat het om de volgende wijzigingen die in onderdeel IV nader worden besproken:

1. Omdat de wijziging van de categorie-indeling voor een groot aantal organisaties betekent dat zij in andere categorie vallen, is opnieuw gekeken welke normen passend zijn voor elke typologie.
2. In de normen wordt nu nog onderscheid gemaakt tussen harde normen en bespreekpunten. In de aangepaste normen zijn bespreekpunten soms harde normen geworden of omgezet in zogeheten ontwikkelpunten.
3. De aansluiting op de ANBI normen is opnieuw geëvalueerd en verbeterd.

4. Een nieuw algemeen hoofdstuk 0 is toegevoegd met o.a. normen over de toekenning en intrekking van een erkenning.
5. Hoofdstuk 5 Governance is herzien zoals reeds in de consultatie in 2023 was aangekondigd.
6. Ter versteviging van de belangen van donateurs is een aantal normen toegevoegd.
7. De eisen ten aanzien van de jaarverslaggeving zijn herzien en de kascommissie is gedefinieerd.
8. Voor de D en E categorie is een norm voor het bespreken van morele dilemma's toegevoegd.
9. Redactioneel zijn alle normen opnieuw bezien.

III. Belangrijkste uitgangspunten

Bij de aanpassingen van de normen is een aantal uitgangspunten gehanteerd:

- Uit de evaluatie van 2021 bleek dat organisaties de overgang van C naar D als groot ervaren. In de nieuwe normen is daarom aandacht besteed aan een meer gelijkmatige opbouw van de toename van normen van de ene categorie naar de daaropvolgende.
- Aan de hand van de vraag hoe groot het beroep is dat een organisatie doet op de geefbereidheid (baten), is gekeken welke verantwoording daarbij past. Van belang in dit verband is dat de grens wat betreft toepasselijkheid van de richtlijnen RJC2 en RJ650 mee schuift met de veranderde grenzen van de categorie-indeling. Meer specifiek: organisaties met baten tot € 500.000 passen nu richtlijn RJC2 toe en vanaf € 500.000 aan baten RJ650; in de nieuwe categorie-indeling ligt de scheidlijn bij € 1.000.000 aan baten.
- Zo veel mogelijk gelijkschakeling van de normen van de Erkenningsregeling en de (wettelijke) ANBI normen.
- De Erkenningsregeling staat op zichzelf. Wat elders wettelijk is geregeld, wordt als uitgangspunt niet (ook nog) in de Erkenningsregeling geregeld. Verwijzing naar andere zelfregulering gebeurt alleen indien die zelfregulering is voorzien van eigen toezicht (bijv. stichting Regulering Huis-aan-huis Werving).

IV. Toelichting op wijzigingen

1. Passende normen voor elke categorie

Voor iedere categorie is opnieuw bezien of normen passend zijn. De aangepaste normen zoeken evenwicht tussen enerzijds wat aan verantwoording mag worden verwacht gezien de complexiteit en de omvang van een goed doel en van het beroep dat zij doet op de geefbereidheid, en anderzijds de capaciteit van het goede doel en de kosten die gemoeid gaan met het voldoen aan de normen van de Erkenningsregeling, zowel om een CBF-Erkenning te krijgen als om deze te behouden.

2. Van bespreekpunten naar ontwikkelpunten

Bespreekpunten worden in de huidige regeling beschreven als normen waarvan de normsteller het van belang vindt dat een erkende organisatie hier aandacht aan besteedt. Een verplichting om aan de norm te voldoen wordt niet of nog niet opgelegd. Zij zijn onderwerp van gesprek tussen de te (her)toetsen organisatie en het CBF. Dit uitgangspunt leidt bij organisaties tot vragen. Niet duidelijk is of uitblijven van voldoende aandacht tot sancties leidt. Om die reden is nagedacht over een ander uitgangspunt en dat heeft geleid tot het omzetten van bespreekpunten in *ontwikkelpunten* waarbij van organisaties een inspanning wordt verwacht om aan het gestelde in de norm te voldoen. Deze inspanningsverplichting staat omschreven in het nieuw toegevoegde hoofdstuk 0 (norm 0.1.4):

“Om de Erkenning van het CBF te behouden moet een erkende organisatie zich inspannen om inhoud te geven aan het in een ontwikkelpunt gestelde. De organisatie licht een eventuele afwijking toe, met in

voorkomend geval een gekozen alternatief. De organisatie kan aantonen welke inspanningen zij heeft verricht en toelichten tot welke resultaten dit heeft geleid.”

Dit uitgangspunt brengt met zich mee dat een organisatie die zich niet of onvoldoende inspant, een erkenning kan verliezen. Ook dit staat beschreven in hoofdstuk 0.

Daarnaast is een aantal besprekpunten omgezet in een harde norm. Reden hiervoor is onder andere geweest de aansluiting bij de ANBI-normen. Zie hierna.

3. De aansluiting op de ANBI normen

De sector hecht om praktische redenen aan zo veel mogelijk materiele gelijkwaardigheid tussen de normen van de Erkenningsregeling en de wettelijke ANBI-eisen. Om die reden is de materiële gelijkwaardigheid opnieuw minutieus vergeleken en zijn formuleringen van de normen in de Erkenningsregeling aangepast en aangescherpt. Dat er verschillen zijn (en tot op zekere hoogte altijd zullen blijven) heeft mede te maken met het feit dat de normen in de Erkenningsregeling *principle based* zijn en wettelijke ANBI-eisen *rule based*. Dat verschil blijft.

Als gevolg van de gewenste verdere harmonisatie, is ook beoordeeld of hetgeen nu als ‘besprekpunt’ vermeld staat in de Erkenningsregeling, kan worden omgezet in een ‘ontwikkelpunt’ (met de mogelijkheid van een sanctie, zie het voorgaande punt 2) dan wel een harde norm dient te worden.

4. Het nieuwe algemene hoofdstuk 0

In het nieuwe algemene hoofdstuk 0 staat omschreven wanneer een organisatie een erkenning krijgt en ook wanneer deze kan worden ingetrokken. Het kan voorkomen dat een organisatie niet aan alle normen voldoet maar tóch in aanmerking komt voor een erkenning en omgekeerd kan een organisatie voldoen aan alle normen en toch geen erkenning krijgen. Dit betreffen uitzonderlijke gevallen. Toepassing ervan zal altijd door het CBF moeten worden gemotiveerd, met de mogelijkheid van bezwaar en beroep.

Verder staat in dit hoofdstuk beschreven wat wordt verstaan onder harde normen en ontwikkelpunten. Toegevoegd is dat, indien een organisatie aan een ontwikkelpunt geen enkele aandacht schenkt, daarmee voor het CBF grond kan ontstaan om een verleende erkenning in te trekken

Hoofdstuk 5 Governance

Het hoofdstuk dat gaat over het besturen van een organisatie en het toezicht op het bestuur, stond al langer bij de commissie op de agenda om geëvalueerd te worden. De commissie heeft hiervoor externe deskundigen geraadpleegd van de Governance University en de stichting Intern Toezicht Goede Doelen (ITGD) en heeft de gegeven adviezen overgenomen. In de normen is nu meer aandacht voor het toezicht en meer uitgewerkt waaraan de governance moet voldoen. De bepaling over belangenverstrengeling is aangepast. Voor zover er sprake is van een betaalde directie bij kleine organisaties, is daar nu ook de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties van toepassing.

5. Donateursbelangen

In de aangepaste normen wordt meer aandacht gegeven aan het donateursperspectief. Niet alleen wordt een nieuw ontwikkelpunt voorgesteld dat strekt tot een verantwoorde omgang met donateurs in de werving, maar ook is een nieuwe harde norm opgesteld die gebruik van het wervingsrooster van de stichting RHW (Regulering Huis-aan-huis Werving) en de daarbij geldende criteria verplicht stelt als een organisatie aan huis-aan-huis donateurswerving doet.

Daarnaast is de bestaande harde norm over het nastreven van een optimale relatie met belanghebbenden (waaronder donateurs) aangevuld met een nieuwe norm die strekt tot transparante, respectvolle en zorgvuldige omgang met belanghebbenden. Verdere uitwerking van de normen om de donateursbelangen te waarborgen, zullen in een volgende fase worden gezien mede in het licht van veranderende nationale en Europese regelgeving.

6. Jaarverslaggeving en kascommissie

In onderstaand overzicht is aangegeven wat van organisaties wordt verwacht wat betreft de jaarverslaggeving. De grens wat betreft de toepasselijkheid van de Richtlijn voor kleine fondsenwervende instellingen C2 (RJ C2) danwel de Richtlijn voor fondsenwervende instellingen (RJ650) ligt per 1 januari 2025 niet langer bij € 500.000 maar bij € 1.000.000. De Richtlijnen zijn aangepast, zodat deze bij de normen van de Erkenningsregeling aansluiten.

Voor organisaties in de huidige categorie C geldt een verplichte controleverklaring van de accountant. In het maatschappelijk verkeer is een controleverklaring van een accountant vereist bij een omvang die vele malen groter is. Deze eis werd door goede doelen dan ook als zwaar ervaren en is, blijkt uit de evaluatie, soms praktisch onuitvoerbaar. Daarom is voor organisaties in de nieuwe categorie C, die geldt van € 200.000 tot € 1.000.000 aan baten, de regeling op dit punt versoepeld. Nu geldt als minimale verplichting de samenstellingsverklaring van de accountant. Als ontwikkelpunt is de beoordelingsverklaring opgenomen, een type verklaring van de accountant die qua zekerheid tussen de samenstellingsverklaring en de controleverklaring in zit.

Huidige grenzen	Categorie Baten	Kascommissie of minimaal samenstellingsverklaring accountant			Controleverklaring van accountant		
		RJ C2			RJ650		
		A tot 50k < 50k	A 50-100k	B 100-500k	C 500k-2mln	D >2mln	
Ontwerp grenzen	Baten	<50k	50-200k	200k-1mln	1mln-7,5mln	>7,5mln	
	FTE	bijna nooit	80% geen, rest meestal 0-2fte	40% geen, rest meestal 1-10fte	meestal 5-30fte	meestal >20fte	
	Balanstotaal	tot 200k	tot 500k	tot 1mln	tot 15mln	tot 50mln	
	Categorie	A	B	C	D	E	
		RJ C2			RJ650		
		Kascommissie of minimaal een samenstellingsverklaring accountant		Minimaal een samenstellingsverklaring accountant, ontwikkelpunt tot beoordelingsverklaring accountant		Controleverklaring van accountant	

7. Bespreken morele dilemma's

Sinds het Gezamenlijk Actieplan Integriteit uit 2018, zijn de normen van de Erkenningsregeling uitgebreid met een nieuw hoofdstuk Integriteit. Met grote betrokkenheid van goede doelen, ministeries, brancheorganisaties, de Commissie Normstelling en het CBF zijn de integriteitsnormen gedefinieerd.

Na een aantal jaar ervaring met regulering rond integriteit, is er de behoefte het hoofdstuk Integriteit uit te breiden met een norm die toeziet op het periodiek organiseren van een bespreking van morele dilemma's door erkende goede doelen.

De geformuleerde norm (categorieën D en E) betreft een ontwikkelpunt. De norm moet passen binnen de huidige normteksten over integriteit en is om die reden algemeen geformuleerd. In 2025 of 2026 zal het integriteitshoofdstuk van de normen tegen het licht worden gehouden door de commissie en kunnen daar zo nodig verdere aanpassingen in worden gedaan.

8. Redactionele herziening

De gehele tekst van de normen van de Erkenningsregeling is tekstueel opnieuw beoordeeld en daar waar nodig verduidelijkt, verbeterd en/of is de volgorde van normen binnen een hoofdstuk aangepast indien dat een logischer opbouw opleverde. In dit verband is ook hoofdstuk 8 (Belanghebbenden) omgewisseld met Hoofdstuk 7 (Verantwoording). Het hoofdstuk Verantwoording vormt een logischer sluitstuk.

V. Tot slot

Al met al ligt een algehele aanpassing van de normen van de Erkenningsregeling voor. Hier zijn na een kleine tien jaar ook goede redenen voor. De Erkenningsregeling is een levend document, dat voortdurend aan de tijd moet worden aangepast. Zo blijft de Erkenningsregeling robuust en toekomstbestendig en het keurmerk sterk. In de komende jaren zal de commissie naast integriteit (hoofdstuk 6) onder meer aandacht besteden aan impact (hoofdstuk 4), de relatie tussen donateurs en goede doelen en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hierbij blijft het uitgangspunt, dat de normen hanteerbaar moeten blijven, zowel inhoudelijk als uit een oogpunt van administratieve lastendruk.

Bijlage: de doorlopende tekst met de preambule, definities en normen van de categorieën ABCDE (bijlage A t/m E).

Commissie Normstelling
Utrecht, juni 2024